

Else K. Holt

Narrative and Other Readings in the Book of Esther. The Library of Hebrew Bible/Old Testament Studies 712; London: T&T Clark, 2021. xii + 172 s. \$ 103,50.

Esters Bog er en 'snublesten'. Fortællingen om forsøget på at tilintetgøre alle perserrikets jøder er en bibelsk erindring om jødehad, forfølgelse – og et brutalt hævndrab på 75.811 persere. Esters Bog er frastødende og dragende, makaber og morsom, på en og samme tid; den vækker glæde og afsky. Dobbeltheden finder vi hos Luther, der både fremhæver Ester som et dydigt forbillede og hader bogen for dens manglende Kristus-vidnesbyrd og unyttige fokus på hedenske hofintriger. Men netop de eksotiske og farceagtige beskrivelser af det orientalske hof lokker læseren ind i et barokt univers af dekadence, erotik og vilje til liv.

Else K. Holt har tabt sit hjerte til Esters Bog. Hun har gennem en årrække i foredrag og udgivelser på dansk beskæftiget sig indgående med denne bibelbog, og nærværende udgivelse samler og sammenfatter indsatsen.

Åbningskapitlet og Del 1 er en bred indføring i Esterbogens indhold og reception, som sætter scenen for de mere selvstændige studier i del 2 og 3. Kapitel 1 skitserer bogens status i forskningen og dens teologi. Kapitel 2 behandler de antikke udgaver, datering og fortællestruktur, mens kapitel 3 omhandler skildringen af Ester-figuren i *Biblia Hebraica* og i de to græske versioner. Disse baggrundskapitler trækker i udstrakt grad på standardlitteraturen og har overblikkets karakter. Holt er dog god til undervejs at udtrykke sin egen position, som, må vi formode, styrer hendes egen fortolkning af Esters Bog i del 2 og 3. Behandlingen af klassiske spørgsmål i forskningen er lidt ujævn; til eksempel bliver dateringen af den hebraiske grundform og fortællestrukturen i de alternative udgaver kun kortfattet behandlet. Holts diskussion af bogens teologi, herunder det centrale udsagn i 4,14 om "et andet sted", er til gengæld oplysende. Selv forstår hun Gud i Esters Bog i lyset af visdomsteologiens gudsbillede (fx Prædikerens Bog og Job), det vil sige, at Gud er på afstand af begivenhederne, men nærværende i sin skjulte styring af verden. Hun undlader dog at drøfte, hvorvidt dette almenmenneskelige gudsbillede er foreneligt med bogens ekstreme fokus på jødisk etnicitet.

Del 2 indeholder narrative analyser med fokus på seksualitet, tøj og syndebukke. Kapitel 4 sammenligner kroningen af Ester med indledningen til *Tusind og en nats eventyr* og den fransk-erotiske nyklassiker *O's historie*. Samlæsningen skærper blikket for magt og kønsroller, og især afsnittene om 'the male gaze', skønhedskuren som overgangsritual samt parfumen som aromatisk og erotisk kode er øjenåbnende. En inddragelse af fasten i Est 4 som et modmotiv til skønhed og velduft ved hoffet ville have været interessant. Kapitel 5 undersøger tøj som semantisk kode for køn, status og identitet. Emnet er elementært spændende, og Holt giver et fint overblik over tøj og magtsymboler i Esters Bog. Analysen er, som andre steder i

udgivelsen, lidt ujævn i omfang og dybde (fx omfattende om sæk, aske og faste, ultrakort om kongens signetring som kommunikationsmagt). Kapitel 6 søger ud fra R. Girards tanker at danne en modlæsning til den entydigt negative fremstilling af Haman i fortolkningshistorien. Ifølge Holt nægter Mordekaj at anerkende Haman, fordi han selv stræber efter magten. Mordekaj er dermed selv skyld i at bringe jøderne i en livstruende situation; han er bogens egentlige forbyrder! Haman er langt fra uskyldig, men han er også en (nødvendig) syndebug for iscenesættelsen af nedslagtningen af jødernes fjender og fejringen af Purim. Han er det offer, der skal bringes for at skabe samhørighed blandt diasporajøderne.

Del 3 behandler etnicitet, ideologi og folkemord i Esters Bog fra en mere sociologisk vinkel. Kapitel 7 udfolder påstanden om, at jøderne bliver til ét folk gennem bogens fortælling og afsluttende fest. Først ved analyse af 'jøde'/judæer' i antikken som en religiøs, etnisk og geografisk betegnelse, så ved diskussion af bogen som 'community-building'. Det bærende synspunkt er langt fra nyt, hvad Holt selv gør opmærksom på, men gennem teori fra E. Durkheim og R. Girard præsenteres nye argumenter. Kapitel 8 fortsætter temaet ved at se på dramaet i Esters Bog som en rent fiktiv hændelse, der narrativt iscenesætter et kollektivt, selvvalgt traume og derigennem søger at styrke den indre sammenhængskraft blandt Purim-fejrende jøder. Traumat spejler sig i bibelskriftets afsluttende hævnfantasi. Kapitel 9 knytter an til åbningskapitlet med en diskussion af voldens væsen i Det Gamle Testamente og bibelteologiske tilgange til dette emne i det 21. århundrede.

Narrative and Other Readings in the Book of Esther rummer en række engagerede og inspirerende læsninger i en bibelbog, som man bliver ved med at snuble over. Holt runder sit sidste kapitel af med en (for) kort overvejelse over, hvad vi skal stille op med Esters Bog i dag. Naturligvis kræver den som andre bibeltekster grundig udlægning og kritik. Men *hvad* skal vi så med Ester i dag? Det må Else K. Holt meget gerne skrive om næste gang.

Frederik Poulsen